

практика управління соціальними системами. – 2014. – № 3. – С. 34–44.

5. Зязюн І. А. Естетичний досвід особи: формування і сфери вияву / І. А. Зязюн. – К.: Вища шк., 1976. – 174 с.

6. Лосев А. Ф. Очерки античного символизма и мифологии / А. Ф. Лосев; [сост. А. А. Тахо-Годи; общ. ред. А. А. Тахо-Годи и И. И. Махонькова. – М.: Мысль, 1993. – 959 с.

7. Мозговий В. Л. Режисура педагогічної дії: теоретичний і методичний аспекти: монографія / Віктор Мозговий. – Миколаїв: Ліон, 2014. – 492 с.

8. Отич О. М. Мистецтво у розвитку індивідуальності педагога: історичний і методологічний аспекти: монографія / Олена Отич; [за науч. ред. І. А. Зязюна]. – Чернівці: Зелена Буковина, 2009. – 440 с.

9. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. – 3-тє вид., допов. і переробл. – К.: СПД Богданова А. М., 2008. – 376 с.

10. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. / О. П. Рудницька. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.

11. Соломаха С. О. Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичного мистецтва та світової художньої культури / Світлана Олександрівна Соломаха. – Кіровоград: Імекс – ЛТД, 2013. – 158 с.

12. Станиславский К. С. Работа актёра над собой / Константин Сергеевич Станиславский. О технике актёра / Михаил Александрович Чехов; предисл. О. А. Радищевой. – М.: Артист. Режиссёр. Театр, 2007. – 490 с.: портр., ил.

REFERENCES

1. Bakhtin, M. M. (1979). *Aesthetics of verbal creativity*. [Estetika slovesnogo tvorchestva]. Art.
 2. Bokan', V. (2000). *Cultural Studies*. [Kul'turologiya]. MAUP.
 3. Brodov's'ka, V. Y. (2005). *Dictionary of Psychological terms in Ukrainian*. [Tlumachnyy slovnyk psykhologichnykh terminiv v ukrayins'kiy movi]. Kyiv: Profesional.
 4. Dyachenko, L. M. (2014). *Psychopedagogika as a subject of scientific interest*. [Psykhopedagogika yak predmet naukovooho interesu].

5. Zyazyun, I. A. (1976). *The aesthetic experience of the person: the formation and expression areas*. [Estetychnyy dosvid osoby: formuvannya i sfery vyuvavu]. Kiev: Vyshcha shk.

6. Losev, A. F. (1993). *Essays on Ancient Symbolism and Mythology*. [Ocherki antichnogo simvolizma i mifologii]. Moscow: Mysl.

7. Mozghovyy, V. L. (2014). *Directing pedagogical action: a theoretical and methodological aspects*. [Rezhysura pedahohichnoyi dii: teoretychnyy i metodychnyy aspekty]. Mykolaiv: Ilion.

8. Otych, O. M. (2009). *Arts teacher in the development of identity: historical and methodological aspects*. [Mystetstvo u rozvytku indyvidual'nosti pedahoha: istorychnyy i metodolohichnyy aspekty]. Chernivtsi.

9. Zyazyun, I. A. (2008). *Pedagogical skills*. [Pedahohichna maysternist']. Kiev: SPD Bohdanova A. M.

10. Rudnyts'ka, O. P. (2005). *Pedagogy: general and artisti.c* [Pedahohika: zahal'na ta mystets'ka]. Ternopil: Navchal'na knyha – Bohdan.

11. Colomakha, S. O. (2013). *Development of pedagogical skills of teachers of music and world culture*. [Rozvytok pedahohichnoyi maysternosti vykladachiv muzychnoho mystetstva ta svitovoyi khudozhn'oyi kul'tury]. Kirovohrad: Umeks – LTD.

12. Stanislavskiy, K. S. (2007). *Actor Work on yourself*. Chekhov, M. A. *About the technique of the actor*. [Rabota aktera nad soboy. O tekhnike aktera]. Moscow: Artist. Rezhisser. Teatr.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛИМАРЕНКО Лідія Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології Херсонського державного університету.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх культурологів засобами театрального мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LYMARENKO Lidiia Ivanivna – Doctor of Education, Professor, Head of Cultural Studies, Kherson State University.

Circle of scientific interests: professional training of future culture experts by means of theatrical art.

УДК 37.011.3

ШАНДРУК Світлана Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри лінгводидактики та іноземних мов Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка e-mail: sishandruk@ukr.net

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Реформування освітньої галузі України проходить з

використанням світового досвіду адаптації людини до життя за конкурентних умов сучасного суспільства. Освіта є ключовим

фактором для розбудови майбутнього, а школа – першим кроком на шляху освіти. Ставлення до освіти як до чинника першочергової соціальної значущості диктується самим життям індустріально розвиненого суспільства США. Забезпечення якості професійної підготовки викладачів у цій країні залежить від нерозривного зв'язку взаємодії та співпраці державних, професійних і соціальних суб'єктів педагогічної освіти. У доповіді Національної Комісії Освіти та Майбутнього Америки (National Commission on Teaching and America's Future) зазначалося, що «контроль за якістю роботи педагога завжди посилювався, коли суспільство висувало все більші вимоги до викладача. Нині контроль за якістю викладання має відбуватися таким чином, щоб той, хто не вміє ефективно навчати, не зміг працювати в системі освіти» [12, с. 8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Американськими ученими досліджені окремі напрями й шляхи реформування педагогічної освіти в США (А. Берг, Е. Бойер, Р. Гарднер, Е. Гітлін, І. Гудлед, Л. Дарлінг-Хаммонд, М. І. Діес, Ю. Ітон, Е. Морган, Р. Орфілд, К. Прайс, Дж. Спіро, Дж. Спрінг, І. Файштрайзер та ін.); вивчені різні аспекти забезпечення якості професійної підготовки педагогів (С. Белл, Л. Дарлінг-Хаммонд, М. І. Діес, І. М. Кел, А. Б. Колтон, Р. Б. Лав, Г. Спаркс-Лангер, Р. Дж. Спейді, Т. Сергіованні та ін.); проаналізовані технології якості підготовки та перепідготовки викладачів (Л. Дарлінг-Хаммонд, Т. Дж. Кінні, Ч. М. Кларк, Дж. Д. Ньюсам, Р. Старратт, Д. Томпсон, Э. И. Уайз, Р. Ульрих, Ф. Фреллоу та ін.).

Аналізуючи різні аспекти сучасного забезпечення якості професійної підготовки вчителя (контроль, допомога, оцінювання, атестація), Т. Сергіованні та Р. Старратт стверджують, що оцінювання з метою атестації (evaluation) є невід'ємною частиною забезпечення якості професійної підготовки вчителя і ніхто не може ігнорувати цю реальність [8].

Розглядаючи такий важливий аспект забезпечення якості професійної підготовки вчителя як оцінювання й атестація вчителя Е. Гітлін та К. Прайс зазначають, що «ефективність діяльності педагога суттєво підвищується, коли вчителі можуть вільно аналізувати й критично оцінювати свою роботу. При такому підході вчителі вчать один у одного, зменшується їхня ізольованість. Колегіальність розширює повноваження вчителів, що сприяє їхньому професійному росту» [5, с. 61–73].

Мета статті – вивчення й аналіз американського досвіду в галузі забезпечення якості професійної підготовки викладачів в системі вищої педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У США були прийняті ряд законів з метою регулювання розвитку освіти в країні, створення рівних можливостей, зміни вимог до якості педагогічної освіти, формування нових інститутів управління освітою з розробки й виконання загальнонаціональних освітніх програм. Посилення федеральної участі в забезпеченні якості професійної підготовки викладачів відслідковується в деклараціях президентів США, зустрічах перших осіб держави з губернаторами штатів і громадськими організаціями з проблем якості підготовки вчительського корпусу країни, поліпшення умов роботи викладачів шкіл і вузів, проведення національних конкурсів з визначення кращих педагогів країни та нагородження їх у Білому домі. Так, у 2009 році згідно плану президента Б. Обама та програми «Відродження Америки та реінвестування» в розділі «Освіта для XXI століття» наголошувалося на необхідності якісної підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів [3].

Управління якістю професійної підготовки вчителів середніх шкіл здійснюється на федеральному, регіональному та місцевому рівнях. Кожен рівень характеризується сукупністю взаємозв'язків системи педагогічної освіти та суспільства, сукупністю внутрішньо системних компонентів та стосунків між ними, показниками якості та спеціалізованими ланками для реалізації управлінських функцій, оцінкою та контролем їхнього виконання.

На федеральному рівні виділяються суб'єкти, які функціонують і здійснюють управлінську діяльність в національному масштабі: Департамент Освіти США, ряд неурядових організацій (агентств), Американська Федерація Вчителів (American Federation of Teachers) (AFT), Американська Асоціація Коледжів Педагогічної Освіти (American Association of Colleges for Teacher Education) (AACTE), Американська Педагогічна Асоціація (The Association of American Educators) (AAE), Рада з Акредитації Педагогічної Освіти (National Council for Accreditation of Teacher Education) (NCATE), Національний Комітет Професійних Педагогічних Стандартів (National Board for Professional Teaching Standards) (NBPTS).

Згідно з прийнятим у 1994 році Конгресом США закону «Мета 2000: Закон про Американську Освіту» (Goals 2000: Education American Act) в структурі Департаменту Освіти США починають функціонувати ряд нових установ: Управління з Планування, Оцінки й Вдосконалення Освітньої Політики (Office of Planning, Evaluation and Policy Development U.S.

Department of Education), Управління менеджменту (Office of Management), Інститут Педагогічних Досліджень (Institute of Education Sciences) [6].

Департамент Освіти США, як федеральний орган освіти, здійснює виконання завдань із забезпечення якості підготовки педагогічних кадрів на національному рівні: виконання статистичних заходів, вимір і оцінку якості педагогічної освіти, організацію й проведення досліджень в галузі педагогіки, розподіл федеральних фондів для програм науково-дослідної діяльності університетів і коледжів.

Професійні освітні організації з управління та моніторингу якості професійної підготовки вчителів середньої школи Фі Дельта Каппа (Phi Delta Kappa Professional Education Association) (PDK), Асоціація Розвитку Освітніх Програм (Program Development Education Association) (PDEA), Асоціація Сучасних Мов (Modern Language Association) (MLA) регулярно проводять дослідження, на підставі яких визначається рівень якості професійної підготовки вчителів та його відповідність вимогам сучасної школи. Результати досліджень дозволяють корегувати й складати програми підготовки педагогів та підвищення їхньої кваліфікації. Такі програми використовують адміністративні органи штатів, університети, коледжі та факультети педагогічної освіти.

Забезпечення якості професійної підготовки вчителів середньої школи на регіональному рівні здійснюється департаментами освіти штатів, шкільними округами, регіональними інститутами акредитації, сертифікації та ліцензування тощо. Департаменти освіти штатів розробляють рекомендації з об'єму й змісту освіти у ВНЗ, стандарти педагогічної освіти, видають ліцензії для роботи в шкільних установах, надають консультативні послуги місцевим органам освіти, визначають додаткові іспити для тих, хто бажає працювати в школах тощо.

Забезпечення якості професійної підготовки вчителів на муніципальному рівні здійснює місцевий відділ освіти (Board of Education) або департамент освіти міста (City Department of Education). Наприклад, Департамент Освіти міста Нью-Йорк (The New York City Department of Education) (NYCDE) керує найбільшою системою державних шкіл в США (близько 1700 шкіл, з них 369 нових шкіл побудовано після 2002 року). Під керівництвом департаменту працює 75 000 вчителів та навчається 1 100 000 учнів. Щорічний бюджет організації складає 24 мільярди доларів США [10].

NYCDE, з метою забезпечення якості освіти та професійної підготовки вчителів

державних шкіл, регулярно збирає та аналізує дані успішності учнів, які є основним чинником оцінювання професійної діяльності вчителів. Так, місія Офісу Післяшкільної Готовності (Office of Postsecondary Readiness) (OPSR) полягає в тому, щоб упевнитись, що кожного учня забезпечено знаннями, навиками та компетенціями достатніми для того, щоб закінчити середню школу та успішно розпочати свій післяшкільний шлях відповідно власним інтересам та потребам.

Щоб відповідати високим стандартам та вимогам штату Нью-Йорк, NYCDE пропонує вчителям середніх шкіл програми підвищення кваліфікації, консультації та інформаційну підтримку. Офіс Курікулуму, Стандартів та Академічної Роботи (Office of Curriculum, Standards, and Academic Engagement) підтримує інноваційні ініціативи вчителів, збираючи та розповсюджуючи матеріали досліджень та найкращих практичних методик. OCSAE забезпечує ресурсами, які допомагають учителям Нью-Йорка впроваджувати на своїх уроках інноваційні методики та передовий досвід своїх колег зі штату та за його межами.

Таким чином, щоб побороти всі виклики середньої школи, необхідно мати усесторонній набір стратегічних ініціатив для боротьби з академічними труднощами та особливостями розвитку підлітків; потрібні високоякісні викладачі та шкільні адміністратори; залучення до співпраці батьків, громади та шкільної організації.

У роботі І. Гудледа «Кращі вчителі для наших національних шкіл» (Better teachers for our nation's schools) стверджується, що якість підготовки вчителів повинна базуватися на наступних основних критеріях: розуміння поняття громадянства; володіння інтелектуальним потенціалом; володіння педагогічними знаннями; розуміння загального призначення шкільного навчання [7].

У теорії й практиці забезпечення якості професійної підготовки вчителів середньої школи на сучасному етапі виступають дослідження, розробка й впровадження інноваційних технологій. Зміна потреб різних прошарків суспільства, соціальної й освітньої інфраструктури, вдосконалення технічних і фінансових можливостей дають імпульс для розвитку й функціонування технологій професійної педагогічної освіти, направлені на якісні зміни системи підготовки кадрів.

Якість підготовки вчительського корпусу США забезпечується завдяки системі державних і суспільних стандартів. Встановлення стандартів освіти визначає цілі, до яких необхідно прагнути. Аналіз літератури дозволив визначити технологію реалізації цілей і норм педагогічної освіти в США. На федеральному рівні знаходять

віддзеркалення загальне визначення й обґрунтування основних напрямів якості педагогічної освіти в національному масштабі. Таким чином, в галузі освіти вказуються основні напрями – якісна первинна та післядипломна педагогічна освіта та створення умов для забезпечення якості професійної підготовки вчителів у США.

Наступною ланкою технології реалізації якості професійної підготовки вчителів у США – досягнення стратегічних цілей. Як відзначає Річард Л. Дафт, «стратегічні цілі й норми називаються офіційними (формальними), оскільки в них формулюються наміри й загальні твердження, які описують майбутній стан» [1, с. 258]. Дії для досягнення стратегічних цілей, напрями розміщення ресурсів визначаються в стратегічних планах. Основні положення по забезпеченню якості професійної підготовки вчителів «Якість Вчителя» (Teacher Quality), прийняті Департаментом Освіти США 11 серпня 2006 року, включають вимоги до педагогічної практики, підвищення кваліфікації та належних умов праці [11].

На рівні штату реалізуються плани по забезпеченню якості професійної підготовки вчителів, результати яких визначені тактичними цілями й стандартами. Відповідальність за їхнє досягнення несуть департаменти, бюро й агентства, розташовані на території штату, інститути акредитації, сертифікації та ліцензування педагогічної освіти. Юридичну силу мають лише субнаціональні стандарти, розроблені й прийняті на рівні штату.

Одним з важливих компонентів забезпечення якості професійної підготовки вчителів у США є програми навчання, їхній зміст, варіативність та оцінка. Якість програм навчання пов'язана з критеріями оцінки агентств по акредитації та ліцензуванню: предметна галузь, практика навчання, попередні показники (рекомендації й оцінка) програм і плану навчання. Процедура оцінки якості програми навчання включає: аналіз критеріїв програми, збір і обробка отриманої інформації, складання звіту про рефлексію.

Згідно документу № ED 477730 за грудень 2002 року й представленого Інформаційним Центром Освітніх Ресурсів (Education Resource Information Centre) (ERIC), Національна Рада Якості Підготовки Вчителів (National Council on Teacher Quality) (NCTQ) створила новий підхід до сертифікації вчителів [4]. Це два рівні сертифікації – паспорт-сертифікат (Passport) і сертифікат учителя-професіонала (Master Teacher). Паспорт-сертифікат розроблено для ліцензування майбутніх учителів (prospective teacher), видається в коледжі та свідчить, що його володар володіє фундаментальним розумінням

ефективного навчання й оцінкою стратегій (педагогічна діяльність в середній школі). Другий сертифікат розроблений для вчителів з багатолітнім досвідом роботи (veteran teacher). Оскільки вимоги до сертифікації й ліцензування вчителів різняться від штату до штату, то обидва сертифікати отримають визнання в національному масштабі. Необхідною умовою виступає наявність ступеня бакалавра й складання сертифікаційного іспиту [9].

Національна Рада з Професійних Вчительських Стандартів (National Board for Professional Teaching Standards) (NBPTS) розробляє професійні стандарти, з метою визначення компетентності вчителів та керує Національною Радою з Сертифікації (National Board Certification) (NBC), яка оцінює програми сертифікації та ліцензування вчителів. Основні компетенції, якими повинен володіти вчитель: комунікація, аналіз, вирішення проблем, ціннісна орієнтація при ухваленні рішень, соціальна взаємодія, розуміння загальної перспективи, дієва громадянська й естетична сприйнятливність [2]. Ліцензійна система оцінює загальний рівень освіти, знання спеціальних предметів, методику викладання, педагогічні компетенції та вміння застосовувати їх на практиці.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Таким чином, на державному рівні створюється автономний орган сертифікації й ліцензійних стандартів. Розробляються нові технології для ліцензування вчителів: стрижньові ліцензійні стандарти, новий практичний іспит, оцінювання вчителя першого року роботи на профпридатність тощо. Національна Рада з Професійних Вчительських Стандартів розробляє партнерські стосунки зі штатами, які поєднують акредитацію педагогічних університетів і коледжів з ліцензійними стандартами практичної діяльності вчителя.

Виявлений в ході дослідження позитивний досвід забезпечення якості професійної підготовки вчителів середньої школи в США співвідноситься зі специфікою завдань модернізації вітчизняної освіти, розкриває нове джерело нововведень, направлене на ефективність управління й підвищення якості професійної педагогічної освіти в Україні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Дафт, Р. Л. Менеджмент. 6-ое изд.; Пер. с англ. / Р. Л. Дафт. – СПб.: Питер, 2007. – 864 с.
2. Adler, S. A. Teacher education: research as reflective practice. Teaching and teacher education. – 1993. – Vol. 9. – №2. – P. 159–169.
3. American Recovery and Reinvestment Act of 2009. Feb. 17, 2009., from: www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW.../pdf/PLAW-111pub15.pdf
4. ERIC Clearinghouse on Educational

Management: ERIC Digest. – декабрь 2002. – № ED 477730.: [Electronic resource] Available online: <http://www.ericdigests.Org/.2006>.

5. Gitlin A., Price K. Teacher Empowerment and the Development of Voice. – Supervision in Transition. The 1992 ASCD Yearbook. – P. 61–74.

6. Goals 2000: Education American Act. Public Law 103–227.

7. Goodlad, Y. J. Better teachers for our nation's schools I Y.j. Goodlad II Phi Delta Kappa. – 1990. – Vol.72. – № 3. – P. 184–194.

8. Sergiovanni T. J. and Starratt R.J. Supervision: Human Perspectives. – New York: McGraw-Hill, 1998. – P. 350–351.

9. Suh, Thomas. The National Council on Teacher Quality: Expanding the Teacher Quality Discussion. ERIC Digest I Thomas Suh, Reachelle Fore. – 2002. – December. – № ED 477730: [Electronic resource] II Available online: <http://www.vmcstellite.com/?aid=51733/2006>.

10. The New York City Department of Education <http://schools.nyc.gov/AboutUs/default.htm>.

11. U.S Department of Education: [Electronic resource] II Available online: <http://www.ed.gov/>. 2009.

12. What Matters Most: Teaching for America's Future. Report of the National Commission on Teaching and America's Future. – New York: Columbia University, 1996. – VII; 151 p.

REFERENCES

1. Daft, R. L Management. 6th izd.; Per. s angl. / R. L. Daft. – SPb.: Peter, 2007. – 864 s.

2. Adler, S.A. Teacher education: research as reflective practice. Teaching and teacher education. – 1993. – Vol. 9. – №2. – P. 159–169.

3. American. Recovery and. Reinvestment. Act of 2009. Feb. 17, 2009., from: www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW.../pdf/PLAW-111publ5.pdf

4. ERIC Clearinghouse on Educational Management: ERIC Digest. – декабрь 2002. – № ED 477730.: [Electronic resource] Available online: <http://www.ericdigests.Org/.2006>.

5. Gitlin A., Price K. Teacher Empowerment and the Development of Voice. – Supervision in Transition. The 1992 ASCD Yearbook. – P. 61–74.

6. Goals 2000: Education American Act. Public Law 103–227.

7. Goodlad, YJ. Better teachers for our nation's schools I Y.j. Goodlad II Phi Delta Kappa. – 1990. – Vol.72. – № 3. – P. 184–194.

8. Sergiovanni T.J. and Starratt R.J. Supervision: Human Perspectives. – New York: McGraw-Hill, 1998. – P. 350–351.

9. Suh, Thomas. The National Council on Teacher Quality: Expanding the Teacher Quality Discussion. ERIC Digest I Thomas Suh, Reachelle Fore. – 2002. – December. – № ED 477730: [Electronic resource] II Available online: <http://www.vmcstellite.com/?aid=51733/2006>.

10. The New York City Department of Education <http://schools.nyc.gov/AboutUs/default.htm>.

11. U.S Department of Education: [Electronic resource] II Available online: <http://www.ed.gov/>. 2009.

12. What Matters Most: Teaching for America's Future. Report of the National Commission on Teaching and America's Future. – New York: Columbia University, 1996. – VII; – 151 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ШАНДРУК Світлана Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри лінгводидактики та іноземних мов Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: порівняльна педагогіка, американістика.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SHANDRUK Svitlana Ivanivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Linguodidactics and Foreign Languages of Kirovograd Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: comparative pedagogy, American studies.

UDK 378.014.15

ABİ Mehmet –

The Assistant Director of School of Foreign Languages,
Muğla Sıtkı Koçman University
e-mail: mehmetabi@mu.edu.tr

ÜSTÜNEL Eda –

Associate Professor, PhD,
The Director of School of Foreign Languages,
Muğla Sıtkı Koçman University
e-mail: eustunel@mu.edu.tr

PLURILINGUALISM AND PLURICULTURALISM IN CEFR

Formulation and justification of the relevance of the problem. Today in language classes the low efficiency of language instruction is being discussed by many of the researchers and

teachers as well. The way we teach foreign languages, especially English, causes lots of problems. Another issue that is being discussed is the use of students' L1 use in language classes.